

یکی از دلایل شکست انقلاب سفید

۷ اردیبهشت ۱۴۰۳ ساعت ۲۱:۴۹

در ایران شاه بر این باور بود که سیاست تحول را باید با انقلاب سفید آغاز کرد و ساختار نظام طبقاتی گذشته را که جامعه ایرانی بر مبنای آن شکل گرفته بود عوض کرد. این خود بر منطق حذف تمامی رقبای بالقوه در قدرت استوار بود.

موشکافی انقلاب سفید و بررسی دلایل شکست آن موضوعی است که می‌توان از زوایای مختلفی به آن نگاه کرد. با این حال یکی از دلایل اصلی شکست این سیاست، سیاسی کردن لایحه بود. در حالی که اهداف این لایحه بر امور اقتصادی تاکید داشت: «در ایران شاه بر این باور بود که سیاست تحول را باید با انقلاب سفید آغاز کرد و ساختار نظام طبقاتی گذشته را که جامعه ایرانی بر مبنای آن شکل گرفته بود عوض کرد. این خود بر منطق حذف تمامی رقبای بالقوه در قدرت استوار بود. از این رو هدف از انقلاب -سفید پیش از آن که پدیده‌ای اقتصادی باشد حرکتی سیاسی بود. هدف این حرکت از میان برداشتن طبقه زمین داران بزرگ که خطری پنهان در مقابل اقتدار شاه بودند و ایجاد لایه‌های اجتماعی جدیدتری که موافق حکومت بودند و در مجموعه سرمایه‌داران صنعتی جای می‌گرفتند بود. نبود دستگاه دیوانی پویا و توانا در هدایت و اجرای پروژه تحول، موجب می‌شد تا تمام این طرح بر اساس خواسته‌های قدرت حاکم و به دست نخبگان و فن سالاران طرفدار وی به اجرا درآید؛ اما از آن جایی که این نخبگان بر مبنای دیوان سالاری توسعه نیافته به وجود آمده بودند و تحت سلطه شدید شاه و اطرافیان او قرار داشتند نخبگان ایرانی آزادی عمل زیادی در صحنه سیاسی و دیوانی کشور نداشتند. آرزو نحوه زندگی و اندیشه‌های این گروه که بر اساس نظام تکنو بوروکراسی و سرمایه داری کشورهای پیشرفته شکل گرفته بود تصویری بزرگ از پروژه‌ای جدید بود که نقطه اصلی توجهی آن به گروه‌های اندک و اقلیت جامعه ایرانی بود و اکثریت را به فراموشی می‌سپرد این پروژه بزرگ نمایی از تمدن (بزرگ بود که برای بازسازی گذشته امپراتوری ایران اجرا می‌شد.»

منبع: حمیدرضا ملک محمدی، از توسعه لرزان تا سقوط شتابان: توسعه اقتصادی، نظامی و بی‌ثباتی سیاسی رژیم پهلوی دوم (۱۳۵۷- ۱۳۴۷) تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۱، صص ۲۲۵-۲۲۶

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۴۹۶۱۷/سفيد-انقلاب-شکست-دلایل-یکه>